

A BOLGÁR ERDŐGAZDASÁGOK KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Nikola
Hrisztoszkov

Az erdőgazdaságok jövedelmének emelése céljából Bulgáriában igyekszünk a faanyagon kívül minden olyan nyersanyagot, terméket felhasználni, amit az erdő ad. E tevékenység jól jövedelmez, jelentős bevételek forrása.

Az 1963-ban életbe lépett minisztertanácsi rendelet alapján minden erdőgazdaságban megszervezzük a mellékhasználati üzemeket. Ezek tevékenysége főleg a következőkre irányul:

- *takarmány-, hús-, tej-, méztermelés;*
- *gyógynövények, gombák és erdei gyümölcsök gyűjtése;*
- *fenyőtű, kéreg, erdei mag, toboz stb. felhasználása;*
- *hulladék faanyagok feldolgozása különböző közhasználati cikkeké;*
- *kő-, kavics-, homokbányák üzemeltetése, mészégetés;*
- *campingek létesítése a tengerpart melletti és hegyvidéki területeken.*

A gabonatermelést főleg olyan helyeken valósítjuk meg, ahol rontott erdőket termelünk ki átalakítási céllal. Az egyes termőhelyek adottságaitól függően termelünk itt kukoricát, árpát, zabot, lucernát stb. Ezek az üzemek ma már mintegy 20 000 tonnát takarítanak be évente. A termést nagyrészt az állattenyésztő gazdaságok használják fel.

Egyes erdőgazdaságokban jelentősek a sikerek, de ennek ellenére is nagyon sok tennivaló van még. A mezőgazdasági munkák gépesíthetősége nagyon alacsony, az agrotechnikai tevékenység nem kielégítő. Nem használják megfelelő mértékben és módon a műtrágyát. A mai irányzat a melléküzemágak további fejlesztését és erősítését kívánja. Ennek hasznossága vitathatatlan. Egyes erdőgazdaságok vezetői mégsem használják ki az összes lehetőségeket új üzemek szervezésére. Az utóbbi időben egyes gazdaságokban azzal az indokkal csökkentik az állattenyésztést, hogy a tenyésztés nem jövedelmező. Számos melléküzem rossz eredményének az oka a következő tényezőkben rejlik: a takarmány felhasználásának gyenge ellenőrzése, hatékony szelekciós tevékenységnek a hiánya, rossz munkaszervezés, nem kielégítő anyagi ösztönzés. Amennyiben ezeket az akadályokat elhárítjuk, a melléküzemek rögtön jövedelmezőkké válnak.

Az erdőkben rejlő további nagy kincsek az *erdei gyümölcsök és gombák*, valamint a *gyógynövények*. Amíg a mezőgazdasági melléküzemek termelése főleg az erdőgazdaságok saját szükségleteit elégíti ki, addig a gyógynövények, a gombák és az erdei gyümölcsök — megfelelően feldolgozva — elsősorban export célokat szolgálnak, mégpedig a tőkés piacon.

A gombák, a gyógynövények és az erdei gyümölcsök termése nagyrészt az időjárási adottságoktól függ. Nehéz előre megállapítani a következő év termését, mert különösen a gombatermesre a légköri viszonyok döntő jellegűek. Nagyon fontos az egyes gombafajták termésképzésének és micellium fejlődésé-

nek időszakában a talaj hőmérséklete és a levegő nedvessége. Az erdei gyümölcsök esetében döntő jellegű a megtermékenyítés és a virágzás időpontja. A hárs esetében különösen fontos a virágzás idejében a kedvező időjárás.

A gyógynövények, a gombák és az erdei gyümölcsök exportja nem régóta folyik. Alig tíz éve, hogy Bulgária rendszeresen jelentkezik a nemzetközi piacon ezekkel a termékekkel és lassan, de biztosan *nagy tekintélyt ér el termékeinek minőségével*. 1967-ig a gombák, a gyógynövények és az erdei gyümölcsök gyűjtésével csak egy közös vállalkozás foglalkozott, 1967 óta viszont az erdőgazdaságok hatáskörébe tartozik. Megfelelő kihasználásukhoz szükséges egyrésről, hogy szakképzett szedők álljanak rendelkezésre, akik ismerik a kereskedelmi szempontból értékes növényfajták botanikai sajátosságait, másrésről pedig, hogy meg legyen a szükséges anyagi alap. Az utóbbi három évben az erdőgazdaságok jelentős előrehaladást értek el ezen a téren, s ennek eredményeként az összegyűjtött gombamennyiség 1967-ben 820 tonna, 1968-ban 1270 t, 1969-ben 780 t, 1970-ben 841 t volt. Az adatokból kitűnik, a gombák termőképességének természetes ingadozása is.

Az erdőgazdaságok minden erdei termékkel igyekeznek ésszerűen gazdálkodni. Kialakul a gazdaságok termelési bázisa — az átvevő-feldolgozó állomások, amelyek korszerű szárítóberendezésekkel rendelkeznek, ahol a gyógynövények, gombák és erdei gyümölcsök elsődleges feldolgozása történik. Az „Agrolesz projekt” vállalat által végzett teljes erdőleltározás a következő öt évben begyűjthető gomba-, gyógynövény és erdei gyümölcsmennyiség tervezéséhez kiinduló adatokat ad. Az országban évente kb. 5000—6000 tonna *gyógynövényt*, 1500—2000 tonna *száraz csipkebogyót*, 2000—2500 tonna *erdei gyümölcsöt* szednek. Helyes gazdálkodás és jó szervezés esetében ezek a mennyiségek jelentősen megnövekedhetnek.

Egyes erdőgazdaságok *fafeldolgozó műhelyeket* létesítettek, ahol a vékony méretű, valamint maradék-faanyagot dolgozzák fel különböző közhasználati termékekre (seprő-, ácsbalta-, reszelő-, csákány-, kapa-, lapátnyél), ezenkívül még fakalapácsokat, fésűket, abroncsokat, küllőket is gyártanak faanyagból. Más erdőgazdaságok emléktárgyak gyártására specializálták magukat. Érdekesként említhető csillárok, olvasólámpák, akasztók, hamutartók gyártása szarvas- és őzagancsból, valamint különböző állatok és madarak preparálása tanulmányi és dekorációs célokból.

Az erdők fáinak egyéb termékeit, mint a *tüleveget*, az *erdei magokat*, a *kipergetett tobozokat* stb. szintén kezdjük hasznosítani. Csepeláre város erdőgazdaságában *vitaminlisztet* gyártó üzem létesítettek. A nyersanyag: fenyőtű. A vitaminlisztet a háziállatok takarmányához adagolják. A Sakoruda-i erdőgazdaság felügyelete alatt falisztet gyártó üzemegység működik. A falisztet az ipar használja bakelit gyártására. A tülelevelű erdőkben gazdálkodó erdőgazdaságok rendszeresen begyűjtik a tülelevelű fafajták gallyait. Ezt az anyagot *fenyőolaj* gyártására használják. A fenyőolajat az illatszergyártó ipar használja fel, valamint export célokra szolgál.

Egyes erdőgazdaságok a lomb- és tülelevelű fák *magjait* gyűjtik export céljából. Az utóbbi időben a nemzetközi piacon egyes erdei fák magjai nagy keresetnek örvendenek, ami jövedelmező bevételt biztosít az erdőgazdaságok számára. Sok ország érdeklődik Bulgária csemetekertjeiben termelt bükk-, juhar-stb. csemeték iránt. A tülelevelű erdőkben levő erdőgazdaságok jelentős bevételt szereznek karácsonyfa eladásából. Eddig csak a belföldi igényeket elégítették ki, de most már a külföld is vevőként jelentkezik.

Egyes erdőgazdaságok *campingeket* létesítettek. A Fekete-tenger partján, valamint a hegyvidékeken levő campingek jó gazdasági eredményeket hoztak.

A camping nemcsak a dolgozók üdülési lehetősége, hanem nagymértékben hozzásegít a nyári erdőtüzek megelőzéséhez, a forgalom racionális ellenőrzéséhez.

Az erdőgazdaságok mellékhasználati tevékenysége elég jövedelmező, Az utóbbi évek átlagos haszna kb. 12⁰%. A mellékhasználat a jövedelmezőségen túl lehetőségeket ad az erdészeti dolgozók munkájának a jobb kihasználásához és magasabb kereseti lehetőségeket biztosít.

Az eddig elért eredmények azt mutatják, hogy megvannak a perspektivikus fejlődéshez szükséges előfeltételek. Most a tevékenység további fejlesztésére szölcóan olyan intézkedéseket tervezünk, melyek következtében az erdőgazdaságok nagyobb jövedelemre tesznek szert és a népgazdaság devizabevételei is megnövekednek. Az új gazdasági rendszer az erdőgazdaságokban ösztönző hatást gyakorolt az új bevételi módszerek kutatására. Éppen ezért a fahasználati tevékenység egyre erősödik és korszerűsödik.

A modern gazdaságtan követelményeinek megfelelően az erdő természeti kincseit egységként kell felfogni. Tekintetbe kell venni nemcsak a faanyagtermelést, hanem az erdők egyéb hasznait, termékeit is. Szervezetlenséggel — főleg gyógynövények, gombák és erdei gyümölcsök esetében — sokszor komoly károkat okozhatunk. Ritka és értékes növények eltűnhetnek, a nyersanyagbázis nagymértékben tönkremehet. A mellékhasználati tevékenység helyes és ésszerű irányítása magas bevételt biztosíthat, értékes és keresett nyersanyagot, illetve terméket juttathat a piacra az erdőállomány károsítása nélkül. A mellékhasználati tevékenységnek intenzívebb fejlesztése csak abban az esetben lehetséges, ha ezt az erdőgazdálkodás elválaszthatatlan részeként fogjuk fel és ennek megfelelően tervszerűen és tudományos alapon fejlesztjük tovább. Éppen ezért — véleményünk szerint — a nyersanyagbázisra, ill. kihasználásra vonatkozó gondokat egy kézbe kell összpontosítani, az erdőnek egy gazdájának kell lennie. Más szervek szerződés alapján kaphatnak nyersanyagot és terméket meghatározott mennyiségben.

Igaz, hogy az erdőgazdaságok fő feladata a faállomány létesítése, ápolása és kitermelése, de — véleményünk szerint — sokkal több figyelmet kell fordítani a kiegészítő tevékenységre és annak nagyarányú fejlesztésére.

A magas hegyvidéki erdőöv képe

